

O'QUV O'YINLARI ORQALI MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA
E'TIBORNI RIVOJLANTIRISH

O'taganova Xoliniso Ne'mat qizi

CHDPU Pedagogika va psixologiya yo`nalishi talabasi

Yaxshiboyev Maxmud Abdumutal o'g'li

TDPU Jismoniy tarbiya va sport yo`nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda diqqatni rivojlantirish, diqqat ko`lamini oshirish uchun har xil o`yinlar va mashqlar ishlab chiqishga doir ma`lumotlar keltirib o`tilgan.

Kalit so`zlar: Diqqatning yo`nalganligi, diqqatning barqarorligi, Metodologiya "Tuzatish testi", diqqatni diagnostika qilish, "Turli hisob" metodologiyasi.

DEVELOPMENT OF ATTENTION IN PRESCHOOL CHILDREN THROUGH
EDUCATIONAL GAMES

Abstract: This article provides information on the development of various games and exercises to develop attention and increase the scope of attention in preschool children.

Key words: Direction of attention, stability of attention, Methodology "Correction test", diagnosis of attention, "Different calculation" methodology.

РАЗВИТИЕ ВНИМАНИЯ У ДОШКОЛЬНИКОВ ЧЕРЕЗ РАЗВИВАЮЩИЕ
ИГРЫ

Аннотация: В данной статье представлена информация о разработке различных игр и упражнений для развития внимания и увеличения объема внимания у детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: Направленность внимания, устойчивость внимания, Методика. «Коррекционный тест», диагностика внимания, методика «Различный счет».

Diqqat – bu psixik faoliyatning biror-bir ma'lum narsaga yo'nalganligi va jamlanganligi. bu hayvonlar, shuningdek, inson diqqatlarining umumiy ta'rifi. insonga nisbatan diqqatni ma'lum ob'ektlarga inson diqqatining, bir vaqtning o'zida boshqa ob'ektlardan chalg'igan holda, yo'nalganligi va jamlanganligi sifatida o'rganish mumkin. bu ta'rifdan diqqatning ahamiyatga molik belgilari uning yo'nalganligi va jamlanganligidan iborat ekanligi kelib chiqadi.

Psixik faoliyatning **yo'nalganligi** ostida uning tanlash xususiyati, ya'ni, sub'ekt uchun ahamiyatli bo'lgan aniq jismlar, hodisalarni atrof-muhitdan ajratib olish yotadi. yo'nalganlik tushunchasiga, shuningdek, ma'lum vaqt oralig'ida psixik faoliyatni saqlab qolish ham kiritiladi. Har birimiz onasi bolaligida unga qanday o'rgatganini eslaymiz: "Ehtiyot bo'! Chalg'itmang!". Bu yo'lni kesib o'tish yoki qilish haqida edi Uy ishi, ota-onalar farzandlarining

qanchalik e'tiborli ekanligiga ahamiyat berishdi. Nega? Darhaqiqat, kattalarning talablari asossiz emas, chunki diqqat insonning asosiy kognitiv psixik jarayonlaridan biri bo'lib, ularsiz maktabda, universitetda, keyin esa muvaffaqiyatli o'qish mumkin emas. Kasbiy faoliyat. Shuning uchun ham bolaning birinchi sinfga kirishidan bir yil oldin, bolaning diqqatini rivojlantirishning hozirgi darajasini aniqlash va agar kerak bo'lsa, diqqatni rivojlantiruvchi o'yinlar va mashqlar yordamida chaqaloqni tayyorlash tavsiya etiladi. Psixologlar diqqatning ikki turini ajratadilar. Atrofdagi dunyoning hozirgi paytda qiziqarli va muhim bo'lgan ob'ektlariga e'tibor qaratish eng osondir. Yorqin yorug'lik, to'satdan kelgan tovush, o'tkir hid, g'ayrioddiy ta'm, odam uchun yangi, kutilmagan, hayratlanarli, qiziqarli narsa - bularning barchasi beixtiyor e'tiborimizni tortadi. Bunday holat ixtiyorsiz deb ataladi. Ixtiyorsiz diqqat diqqat ob'ektini boshqariladigan tanlashni talab qilmaydi, uni ushlab turish va saqlash uchun harakatlarni talab qilmaydi. Bu tug'ilishdan boshlab barcha odamlarga xosdir, maktabgacha yoshda esa ustunlik qiladi. Shuning uchun bola tarbiyasi ushbu bosqichda boshlanganda, u birinchi navbatda o'yin, rang-barang vizualizatsiya va bolaning diqqat ob'ektiga qiziqishini uyg'otishga asoslanadi. Ixtiyoriy e'tibor o'zining ongliligi va maqsadga muvofiqligi bilan ajralib turadi: biz o'zimiz e'tibor qaratmoqchi bo'lgan ob'ektini o'zimiz tanlaymiz. Sizning e'tiboringizni boshqarmasdan, maktabda, universitetda muvaffaqiyatli o'qish va samarali ishlash mumkin emas. Bola 6 yoshida e'tiborini nazorat qilish uchun birinchi urinishlarini qiladi, u o'zini muhim narsaga e'tibor berishga majbur qiladi, qiziqarli narsani qurbon qiladi. Bunday urinishlar undan jismoniy kuch va irodani talab qiladi, shuning uchun chaqaloq uzoq vaqt davomida xuddi shunday qilish qiyin, u osongina chalg'itadi va charchaydi. Biroq, kattalar maktabgacha yoshdagi bolaga o'z e'tiborini nazorat qilishni o'rganishga yordam berishi mumkin bolalar bog'chasi- diqqatni rivojlantiruvchi o'yinlar va mashqlar yordamida.

Diqqat xususiyatlari:

O'quv o'yinlarini joriy etishdan oldin, bolaning diqqatini rivojlantirishning hozirgi darajasini aniqlash kerak. Buning uchun biz diqqatning xususiyatlari bilan shug'ullanamiz: biz kichik yoshdagi o'quvchilarning diqqatini diagnostika qilish orqali ularning rivojlanishini tekshiramiz.

1. Ovoz balandligi diqqat- bolaning diqqatini bir vaqtning o'zida yo'naltirish mumkin bo'lgan ob'ektlar soni. Diqqatning bu xossasi o'quvchiga sanash malakalarini o'zlashtirishda foydalidir. 4-5 yoshdagi bolaning e'tibori miqdori 1-2 ob'ekt (bundan tashqari, eng yorqin va g'ayrioddiy), 6 yoshda - allaqachon 3 ta ob'ekt, maktab yoshida - 5 tagacha. Taqqoslang: kattalarning e'tibori 7 ta ob'ekt.

2. Diqqatning barqarorligi bolaning e'tibor ob'ektiga qancha vaqt e'tibor berishini ko'rsatadi. Diqqatning bu xususiyati odamga begona aloqalar va ahamiyatsiz xususiyatlar bilan chalg'imasdan atrofidagi dunyoni bilishga, shuningdek, ichki harakat rejasini shakllantirishga yordam beradi. Arifmetik masalalarni yechish, ijodiy matnlar yozish, chizmalar yaratish mahorati - bularning barchasi doimiy e'tiborni talab qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, 5-6 yoshli bolalar o'zlari uchun unchalik qiziq bo'lmagan ishlarni 2-3 yoshli bolalarga qaraganda 4 baravar ko'proq qilishlari mumkin. Biroq, bu yoshda ham, bolalar 10-15 daqiqadan ko'proq vaqt davomida eng faol va samarali biznes bilan shug'ullanishlari mumkin.

3. Diqqatning konsentratsiyasi bolaning diqqatni jalb qilish ob'ektiga qanchalik kuchli e'tibor qaratishini va chalg'itishga qarshi turishini aniqlaydi. Diqqatning ushbu xususiyatidan biz o'qish ko'nikmalarini egallashda foydalanamiz.

4. Diqqatni almashtirish - bolaning bir ob'ektdan (yoki faoliyat turidan) boshqasiga ataylab o'tish tezligi. Diqqatning zaif o'zgarishi ba'zida beparvolik kabi keng tarqalgan hodisada o'zini namoyon qilishi mumkin.

5. Diqqatni taqsimlash- diqqatni bir vaqtning o'zida bir nechta ob'ektlarga tarqatish, bir vaqtning o'zida bir nechta harakatlarni bajarish qobiliyati. Yozishni o'rganish uchun zarur. Maktabgacha yoshdagi bolalarda diqqatning oxirgi uchta xususiyati, qoida tariqasida, kam rivojlangan. Diqqatning ushbu xususiyatlarining individual xususiyatlarini aniqlash uchun diqqatni diagnostika qilish usullari, shuningdek, bolalar uchun diqqatni aniqlash uchun testlar maqsad qilingan.

Diqqatni diagnostika qilish usullari:

Bolalarda diqqatning rivojlanish darajasini va uning xususiyatlarini diagnostika qilishning bir necha usullari mavjud. Quyida ularning qisqa Tasvir, har bir texnika uchun rasmlarni maqolaning oxirida yuklab olish mumkin. Sinov paytida ikkita asosiy qoidaga amal qiling: Farzandingiz dastlabki 15 daqiqada eng yaxshi natijalarni ko'rsatadi, shundan so'ng uning e'tibori pasayadi, shuning uchun o'zingizni faqat shu vaqt bilan cheklang;

- maktabgacha va boshlang'ich maktab yoshidagi e'tiborning etakchi turi beixtiyor e'tibor, shuning uchun o'yinda sinab ko'ring, qiziqarli bola shakl.

Shunday qilib, barcha usullar quyidagilarga bo'linadi:

1. Diqqat darajasini diagnostika qilish uchun vazifalar:

- "Farqlar / o'xshashliklarni toping", "Ikkita bir xil ob'ektni / juftlikni toping"

- "Rasmda nima o'zgardi?", "Rasmda nima olib tashlandi/qo'shildi?"

- "Rasmdagi "yashirin" doira/to'rtburchak/uchburchakni toping"

- Labirintdan o'ting. Diqqat! Ushbu vazifada kichik bolalar (3-4 yosh) o'zlariga qalam yoki barmoq bilan yordam berishga ruxsat beriladi, oqsoqollar "labirintdan o'tishga" faqat ko'zlari bilan harakat qilishlari kerak).

2. Diqqat hajmi va konsentratsiyasini diagnostika qilish uchun vazifalar:

Metodologiya "Tuzatish testi»

Bolaga harflar bilan shakl beriladi. Har bir qatorida siz qator boshlangan harf bilan bir xil harflarni kesib tashlashingiz kerak. Ish vaqti - 5 minut.

Ko'rilgan harflar soni diqqat miqdorini ko'rsatadi va qilingan xatolar soni uning konsentratsiyasini ko'rsatadi. 6-7 yoshdagi bolalar uchun e'tiborning normasi 400 belgi va undan ko'p, konsentratsiya 10 xato yoki undan kam; 8-10 yoshli bolalar uchun - 600 belgi va undan ko'p, konsentratsiya - 5 yoki undan kam xato.

3. Diqqat barqarorligini diagnostika qilish vazifalari:

- "Rasmda nima ko'rsatilgan?"

Bola rasmini diqqat bilan ko'rib chiqishi va savollarga javob berishi kerak "Rasmda qanday hayvonlar ko'rsatilgan? Qaysi hayvonlar biz bilan yashaydi va qaysi biri issiq mamlakatlarda? Rasmda qanday hayvonlar tasvirlangan? Bolaning rasimga qanday qarashiga e'tibor bering: faol, qiziqish, diqqatini jamlaganmi.

- "Toping va kesib tashlang"

Rasmda oddiy raqamlar tasodifiy tartibda ko'rsatilgan. Sinovdan oldin bola ko'rsatmalar oladi:

“Keling, siz bilan aql o'yini o'ynaymiz. Men sizga o'zingiz bilgan narsalar chizilgan rasmni ko'rsataman. Men "boshlash" so'zini aytganimda, siz qatorlar bo'ylab qidirishni boshlaysiz va men nomlagan narsalarni kesib tashlaysiz. Men “to'xta” degan so'zni aytmagunimcha, izlash va chizish kerak. Bu vaqtda siz to'xtab, oxirgi marta ko'rgan ob'ektning tasvirini ko'rsatishingiz kerak. Shundan so'ng, men sizning rasmingizda to'xtagan joyni belgilayman va yana "boshlash" so'zini aytaman. Shundan so'ng, siz xuddi shunday qilishni davom ettirasiz, ya'ni chizmadan berilgan ob'ektlarni qidirib topasiz va kesib o'tasiz. Bu men "tugatish" so'zini aytgunimcha bir necha marta sodir bo'ladi. Bu o'yinni tugatadi." Ish vaqti 2,5 minut bo'lib, uning davomida bolaga ketma-ket besh marta (har 30 soniyada) "to'xtatish" va "boshlash" so'zlari aytiladi. Keyinchalik, har bir vaqt oralig'i uchun topilgan narsalar soni hisoblanadi: ularning taxminan teng soni diqqatning yuqori barqarorligini ko'rsatadi.

4. Diqqat almashinuvini diagnostika qilish vazifalari:

"Qizil-qora stol" usuli

Mantiqiy yodlashdan tashqari, tasodifiy tartibda joylashtirilgan 1 dan 12 gacha qizil va qora raqamlar bilan jadval mavjud. Boladan stolda birinchi navbatda 1 dan 12 gacha qora raqamlarni o'sish tartibida, keyin esa 12 dan 1 gacha bo'lgan qizil raqamlarni ko'rsatish so'raladi (bajarilish vaqti ikkala holatda ham belgilanadi). Keyingi vazifa: navbatma-navbat qora raqamlarni o'sish tartibida va qizil raqamlarni kamayish tartibida ko'rsating (vaqt ham belgilangan). Diqqatning almashinish ko'rsatkichi uchinchi vazifadagi vaqt bilan birinchi va ikkinchi vazifalardagi vaqt yig'indisi o'rtasidagi farq bo'ladi: u qanchalik kichik bo'lsa, diqqatning bu xususiyati shunchalik rivojlangan bo'ladi.

5. Diqqatning taqsimlanishini diagnostika qilish vazifalari:

"Turli hisob" metodologiyasi

Bola bir vaqtning o'zida 20 dan 1 gacha ovoz chiqarib sanash bilan birga 1 dan 20 gacha raqamlarni yozishi kerak. Variant: bola 1 dan 31 gacha ovoz chiqarib sanashlari kerak, uchlik yoki uchga karrali raqamlarni chaqirmasdan, balki "so'zini aytishi kerak" Men adashmayman”. Agar bola darhol adashib keta boshlasa, diqqatni taqsimlash yomon rivojlangan.

"Uzuklar" usuli

Jadvalda turli qismlarda bo'sh joy bo'lgan halqalar ko'rsatilgan. Bola imkon qadar tezroq (masalan, o'ngda va tepada) ko'rsatilgan joylarda bo'sh joy bo'lgan ikki turdagi halqalarni topib, kesib tashlashi kerak. Ish vaqti - 2 daqiqa (6-7 yoshli bola uchun 10-11 qator).

6. boshqa vazifalar:

a. Diqqatning selektivligi diagnostikasi to'g'risida ("Avval harflarni, keyin raqamlarni bo'yash")

b. fikrlash va e'tiborni rivojlantirish darajasi bo'yicha ("Rassom nimani aralashtirib yubordi?" nomuvofiqliklarini qidirish) ichida xotira va e'tibor diagnostikasi uchun: 30 soniya ichida bolaga ob'ektlar tasviri bilan rasm ko'rsatiladi, keyin rasm olib tashlanadi va bola xotiradan savollarga javob berishi kerak, masalan, "Rasmda qanday ob'ektlar chizilgan? Rasmda nechta elementni ko'rdingiz? Siz nimani ko'rdingiz, qalammi yoki qalammi? Rasmda nechta konfet bor?"

d) ko'z harakatlarini yo'naltirish-qidirish tezligi bo'yicha:

Schulte jadvallari. Bola stolda 1 dan 25 gacha bo'lgan barcha raqamlarni iloji boricha tezroq va xatosiz ko'rsatishi va nomlashi kerak. "Boshlash!" signalida sekundomer yoqilgan va har bir stol bilan ishlash vaqti belgilangan. Norm - stol uchun 30-50 soniya. Bu usullarning har biri nafaqat test, balki rivojlanish mashqlari sifatida ham qo'llanilishi mumkin. Diqqat inson psixikasining alohida xususiyatidir. Xotira, fikrlash va hatto hayotdagi muvaffaqiyatlar ham shunga asoslanadi. Farzandingizning e'tiborini o'z vaqtida rivojlantirish bilan shug'ullansangiz, siz uni nafaqat maktabga tayyorlashingiz, balki uning balog'at yoshida o'zini muvaffaqiyatli bajarishi uchun potentsial imkoniyat yaratishingiz mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalar va kichik yoshdagi o'quvchilar uchun test jarayoni

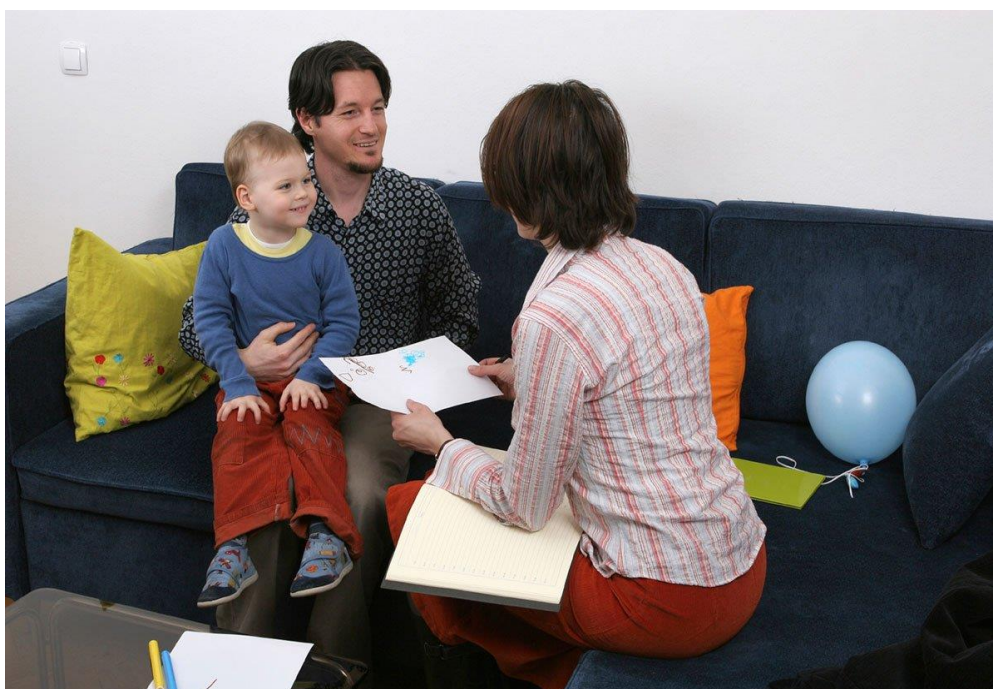
"Topish va kesib tashlash" testi individual shaklda amalga oshiriladi. Bolaga topshiriqni bajarish uchun 2,5 daqiqa vaqt beriladi, bu vaqt davomida sub'ekt eksperimentatorning tanloviga ko'ra 2 ta ob'ektni 5 marta kesib tashlashi kerak. Bir juftlik bilan ishlash uchun 30 soniya beriladi. Tashkilotchiga natijalarni hisoblashni osonlashtirish uchun har bir raqamni ma'lum bir tarzda kesib tashlash kerak: masalan, gorizontaal chiziqli uy va vertikal chiziqli qo'ziqorin.

Ko'rsatma:

1. Bola rasmlari bo'lgan varaqni oladi.
2. Voyaga etgan kishi tushuntiradi: "Siz oldingizda juda ko'p tanish narsalarni ko'rasiz. Biz ular bilan o'ynaymiz, to'g'rirog'i, zarba beramiz. Men 2 ta ob'ektni nomlayman, ularning har birini qanday belgilashni aytaman va "boshlash" buyrug'ini beraman. Shundan so'ng siz ishga kirishasiz. "To'xtash" ni eshitganingizda, qaysi raqamda to'xtaganingizni ko'rsatishingiz kerak bo'ladi. Va keyin biz davom etamiz va buyruq bo'yicha siz keyingi juft qismlarni kesib tashlaysiz. Va shunga o'xshash, men "tugatish" deguncha.
3. Tajribachi har 30 soniyada shaklni belgilaydi.
4. Topshiriq bo'yicha ishni bajargandan so'ng, mavzu tugallangan testni beradi.

Fayllar: Sinov uchun materiallar

Natijalarni qayta ishlash va tahlil qilish

Sinov natijalari chaqaloq bilan mashq qilish strategiyasini ishlab chiqishga yordam berish uchun mavzuning ota-onalari bilan muhokama qilinishi kerak.

Rossiya Fanlar akademiyasining Psixologiya instituti tadqiqotiga ko'ra, so'nggi 5 yil ichida 5-6 yoshli bolalarning mehnat unumdorligi va diqqatini jamlash 10 yil avval olingan natijalarga nisbatan 4,5 foizga oshdi.

Natijalarni tahlil qilish jarayonida chaqaloq butun test davomida qancha narsalarni kesib o'tganini va har 30 soniyada qancha narsani aniqlash kerak.

Hosildorlikning umumiy rivojlanish darajasini va diqqatning barqarorligini hisoblash uchun quyidagi formuladan foydalaniladi:

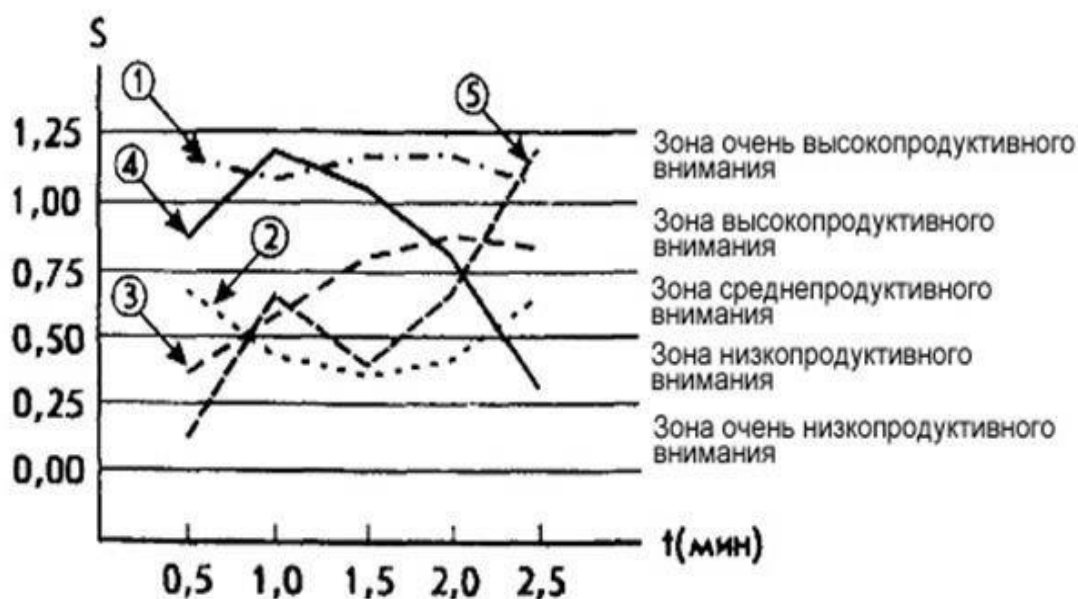
$S = \frac{1}{2} N - 2,8 n / t$, bu erda S - diqqat ko'rsatkichlarining umumiy qiymati, N - bola qancha raqamni ko'rganligi, n - mavzu qancha xatoga yo'l qo'ygan (ya'ni noto'g'ri belgilangan yoki raqamni o'tkazib yubordim), t - ishda o'tkaziladigan vaqt.

Ushbu formula 6 ko'rsatkichni hisoblab chiqadi:

- test ustida ishlashning butun vaqti uchun;
- beshta "yondashuv" ning har biri uchun.

Shuning uchun 150 soniya (butun test) yoki 30 (bir juft raqam bilan ishlash) ko'rsatkich t sifatida hisobga olinishi kerak.

Natijalarni hisoblab chiqqandan so'ng, eksperimentator olingan qiymatni nuqtalarga aylantiradi:

Keyin kattalar grafik tuzadi va olingan egri chiziqni namuna bilan taqqoslaydi:

- 10 ball - tuzilgan grafikning barcha nuqtalari bir zonadan tashqariga chiqmaydi va chiziqning o'zi 1-egri chiziq namunasiga o'xshaydi;
- 8-9 ball - barcha nuqtalar 2-egri chiziqqa o'xshash qiymatlarning ikkita diapazonida joylashgan;
- 6-7 ball - nuqtalar qiymatlarning uchta zonasida va chiziqning o'zi 3-namunaga o'xshaydi;
- 4-5 ball - grafik nuqtalari to'rtta maydonda joylashgan va egri chiziq 4-grafaga o'xshaydi;
- 3 ball - barcha nuqtalar beshta zonada va egri chiziq 5-grafaga o'xshaydi.

Diqqatning barqarorligi va unumdorligi to'g'risida xulosalarni shakllantirish uchun, agar bola uchun shaxsiyatning psixologik rivojlanishi portfeli yaratilgan bo'lsa, kerak bo'ladigan grafikalarsiz qilish mumkin (bu ba'zi hollarda talab qilinadi). maktabgacha ta'lim muassasalari va maktablar).

Schulte jadvallari.

Bu texnika nigohning orientatsiya-izlanish harakatlari tezligini, diqqat miqdorini o'rganish uchun ishlatiladi. Texnikani bajarishda raqamlar bilan jadvallar qo'llaniladi (ilova A, 1-rasm). Mavzuga qisqacha jadval ko'rsatiladi va bu displeyda quyidagi so'zlar mavjud: "Mana, bu jadvalda 1 dan 25 gacha raqamlar tartibda emas". Keyin stol qoplanadi, ya'ni raqamlar bilan stol ustiga qo'ying va ko'rsatmani davom ettiring: "Siz ushbu ko'rsatkich bilan 1 dan 25 gacha bo'lgan barcha raqamlarni ko'rsatishingiz va baland ovoz bilan chaqirishingiz kerak. Buni tezda bajarishga harakat qiling. Iloji boricha.

"Topish va kesib tashlash" usuli

Ushbu texnikada mavjud bo'lgan vazifa diqqatning samaradorligi va barqarorligini aniqlashga qaratilgan. Bolaga chizilgan rasm ko'rsatiladi (A ilovasi, 2-rasm). O'qish boshlanishidan oldin bola ko'rsatma oladi: "Endi biz quyidagi o'yinni o'ynaymiz: men sizga ko'plab tanish narsalar chizilgan rasmini ko'rsataman. Men "boshlash" so'zini aytganimda, siz ushbu chizma chizig'i bo'ylab men nom beradigan ob'ektlarni qidirishni va kesib tashlashni boshlaysiz. Men "to'xta" so'zini aytmagunimcha, nomlangan narsalarni qidirish va kesib tashlash kerak. Bu vaqtda siz to'xtab, oxirgi marta ko'rgan ob'ektning tasvirini ko'rsatishingiz kerak. Shundan so'ng, men sizning chizgan joyingizdan to'xtagan joyni belgilab qo'yaman va yana "boshlash" so'zini aytaman. Shundan so'ng siz xuddi shunday qilishni davom ettirasiz, ya'ni. chizmadan berilgan predmetlarni izlash va kesib tashlash. Bu men "tugatish" so'zini aytgunimcha bir necha marta sodir bo'ladi. Bu vazifani yakunlaydi." Ushbu texnikada bola 2,5 daqiqa ishlaydi, bu vaqt davomida ketma-ket besh marta (har 30 soniyada) unga "to'xtatish" va "boshlash" so'zlari aytiladi. Ushbu texnikada eksperimentator bolaga har qanday ikki xil ob'ektни izlash va turli yo'llar bilan kesib tashlash vazifasini beradi, masalan, vertikal chiziqli yulduzcha va gorizontal chiziqli uyni kesib tashlash. Eksperimentatorning o'zi bolaning rasmida tegishli buyruqlar berilgan joylarni belgilaydi.

Landolt halqalari yordamida 5-7 yoshli bolalarning diqqatini baholash.

Ushbu uslub diqqatning unumdorligi va barqarorligini aniqlash uchun mo'ljallangan. Bolaga quyidagi ko'rsatmalar bilan birga Landolt halqalari (A-ilova, 3-rasm) taklif etiladi: "Endi biz deb nomlangan o'yin o'ynaymiz" Ehtiyot bo'ling va iloji boricha tezroq ishleng. Ushbu o'yinda siz boshqa bolalar bilan raqobatlashasiz, keyin ular bilan raqobatda qanday natijaga erishganingizni ko'ramiz. O'ylaymanki, siz ham qolgan bolalar kabi ishlaysiz." Keyin bolaga Landolt halqalari bo'lgan blanka ko'rsatiladi va unga qatorlar bo'ylab halqalarni sinchkovlik bilan ko'rib chiqish, ular orasidan aniq belgilangan joyda bo'sh joy borlarini topish va ularni kesib tashlash kerakligi tushuntiriladi. Ish 5 daqiqa ichida amalga oshiriladi. Har bir daqiqada eksperimentator "chiziq" so'zini talaffuz qiladi, bu vaqtda bola bu buyruq uni topib olgan Landolt halqalari bilan shakl o'rniga chiziq qo'yishi kerak. 5 daqiqa o'tgandan so'ng, eksperimentator "to'xtatish" so'zini aytadi. Ushbu buyruq bo'yicha bola ishlashni to'xtatishi kerak va bu buyruq uni topgan halqalari bo'lgan shaklning o'rniga qo'sh vertikal chiziq qo'yish kerak.

"Qizil-qora stol" usuli

Texnika diqqatni almashtirishni baholash uchun mo'ljallangan. Mavzular mantiqiy yodlashni istisno qiladigan tasodifiy kombinatsiyada taklif qilingan jadvalda 1 dan 12 gacha qizil va qora raqamlarni topishlari kerak. Boladan stolda (A-ilova, 4-rasm) 1 dan 12 gacha qora raqamlarni o'sish tartibida ko'rsatish so'raladi. Keyin qizil raqamlarni 12 dan 1 gacha kamayish tartibida ko'rsatishingiz kerak. Keyin boladan qora raqamlarni o'sish tartibida, qizil raqamlarni esa kamayish tartibida ko'rsatish so'raladi. Amalga oshirish muddati belgilangan.

Farqni aniqlash usuli

Ushbu uslub 4-7 yoshli bolalar uchun mo'ljallangan va diqqat darajasini aniqlash imkonini beradi. Bola ikki juft rasmga qarashi va ular qanday farq qilishiga e'tibor berishi kerak. (A-ilova, 5-rasm).

"Tuzatish testi" usuli (harf versiyasi).

Texnika diqqat miqdorini (ko'rilgan harflar soni bo'yicha) va uning kontsentratsiyasini - qilingan xatolar soni bo'yicha aniqlash uchun ishlatiladi. Ko'rsatma: "Harflar bilan shaklda, birinchi harflar qatorini kesib tashlang. Sizning vazifangiz chapdan o'ngga qarab, harflar qatorini ko'rib, birinchi harflar bilan bir xil harflarni kesib tashlashdir. Tez va aniq ishlashingiz kerak. Ish vaqti 5 minut." (A ilova, 6-rasm)

Jingalak jadvallardan foydalanish texnikasi.

6-7 yoshli bolalarda e'tiborni tashxislash uchun jingalak jadvallardan foydalanish usuli. bola uchun ko'rsatmalar. U raqamlarga diqqat bilan qarash va ularning orasidan uchtasini topishi kerak: bayroq, uchburchak va doira. Uchburchakda siz chiziqcha (-), aylanada - xoch (+), katakchada - nuqta (*) qo'yishingiz kerak. Siz boladan vazifani qanday tushunganini so'rashingiz kerak. Ishni boshlash uchun signal beriladi. 2 daqiqadan so'ng jadvallar yig'iladi. (A ilova, 7-rasm)

Kommutatsiya diagnostikasi va diqqatning barqarorligi kommutatsiya bilan raqamlarni qo'shish usuli bilan

Psixolog mavzuga 10 daqiqa davomida iloji boricha tezroq va aniqlik bilan bir-birining ostiga yozilgan ikkita bitta xonali raqamni qo'shishni taklif qiladi. Qo'shimcha amalga oshiriladi turli yo'llar bilan har daqiqada o'zgarib turadi.

I yo'l. Ikkita raqamni (yuqori va pastki) qo'shish kerak, natijada olingan miqdorga bittasini qo'shing va natijani o'ngdagi yuqori raqamning yoniga yozing va pastki qismida oldingi yuqori raqamga imzo cheking. Olingan juft raqamlarni yana bir xil tarzda qo'shing va hokazo. Agar yig'indi ikki xonali raqam bo'lsa, unda faqat birliklarni bildiruvchi raqam yoziladi va o'nliklarni bildiruvchi raqam o'chiriladi (agar yig'indi 12 bo'lsa, u holda 2 yoziladi).

Masalan: 1461809001

II yo'l. Birinchidan, 1-usulda bo'lgani kabi, yuqori va pastki raqamlarni qo'shing, lekin yig'indidan bittasini ayiring va natijani birinchi juftlikning pastki raqami yoniga yozing va birinchi juftlikning pastki raqamini yuqoriga siljiting.

Masalan: 1223469425

Diqqatning taqsimlanishi diagnostikasi.

O'qituvchi talabalarga quyidagi vazifalarni beradi:

a) 1 dan 20 gacha raqamlarni yozing, bir vaqtning o'zida 20 dan 1 gacha ovoz chiqarib hisoblang. Agar u darhol adashib keta boshlasa, u diqqatni yomon taqsimlaydi;

b) 1 dan 31 gacha ovoz chiqarib sanash, lekin bola uchta yoki uchga karrali raqamlarni aytmasligi kerak, bu raqamlar o'rniga: "Men adashmayman" deb aytishi kerak. Masalan: "Bir, ikki, adashmayman, to'rt, besh, adashmayman" va hokazo.

> Diqqatni rivojlantirish uchun ba'zi mashqlar va o'yinlar

Qor to'pi o'yini

Birinchi bola o'z ismini chaqiradi, to'pni boshqasiga uzatadi va u o'z navbatida birinchi va o'zining ismini chaqiradi, keyin uchinchi ishtirokchi to'pni oladi va hokazo. O'yin barcha ishtirokchilar bilan aylana shaklida o'tkaziladi.

"Tinglang va bajaring"

Mashg'ulotchi bir nechta harakatlarni ko'rsatmasdan nomlaydi. Vazifani 1-2 marta takrorlashga ruxsat beriladi. Keyin bolalar bu harakatlarni rahbar tomonidan atalgan tartibda takrorlashlari kerak.

* Boshingizni o'ngga, to'g'ri, boshingizni pastga tushiring, boshingizni ko'taring.

* O'ng qo'lingizni yuqoriga ko'taring, chap qo'lingizni yuqoriga ko'taring, ikkala qo'lingizni pastga tushiring.

"tugmalar"

Daftar qog'ozida katakchalar bo'ylab to'qqizta katakchadan iborat kvadrat chiziladi va har qanday katakchaga ikkita tugma qo'yiladi. Taxminan 3 soniya davomida chizilgan rasmni tekshirgandan so'ng, bola uni xuddi shu qog'ozda xotiradan takrorlashi kerak.

"Taqiqlangan so'z" o'yini

Uy egasi savollar beradi, o'yinchi javob beradi. Javoblar boshqacha bo'lishi mumkin, lekin siz oldindan kelishilgan bitta taqiqlangan so'zni ayta olmaysiz, masalan, "yo'q" so'zi. Shundan so'ng siz savollar berishni boshlashingiz mumkin:

Banyoda uxlaysizmi?

Oppoq oy?

Siz ucha olasizmi?

Oyga borganmisiz?

Xulosalar

Kognitiv psixik jarayonlar insonga atrofdagi dunyo va o'zi haqida bilim beradi. Maktabgacha yoshdagi bolalikda nutqni o'zlashtirishning uzoq va murakkab jarayoni asosan yakunlanadi. 7 yoshga kelib, til bolaning muloqot va fikrlash vositasiga aylanadi. Nutqning so'z boyligi jadal o'sib bormoqda. Xotira ixtiyoriydir. To'rt-besh yoshda yodlash va ko'paytirishning o'zboshimchalik shakllari rivojlanadi. O'yin - o'zboshimchalik xotirasini rivojlantirish uchun sharoit yaratadi, bu erda yodlash bolaning o'z zimmasiga olgan rolini muvaffaqiyatli bajarish uchun shartdir. Fikrlashning asosiy turi vizual-majoziy. Maktabgacha tarbiyachi majoziy ma'noda o'ylaydi, u hali kattalar mantiqiy fikr yuritishga ega emas. Tasavurning rivojlanishi butun kognitiv sohaning rivojlanishida namoyon bo'ladi. U aqliy faoliyatni belgilaydi, so'z boyligini kengaytirishga hissa qo'shadi, o'zboshimchalikni rivojlantiradi. Bolalarning tasavvuri kattalarnikidan farq qiladi. Buning sababi shundaki, maktabgacha yoshdagi bolalarning tasavvurining asosi kichik hayotiy tajribadir, shuning uchun to'plangan ma'lumotlarning o'ziga xos rekombinatsiyasi mavjud.

Chaqaloqlarning e'tiborini yorqin, kuchli ogohlantiruvchi o'ziga tortadi. Bu beixtiyor e'tibor. Maktabgacha tarbiyachida shakllanayotgan atrof-muhitga kognitiv munosabat ham

bolaning e'tiborini qayta tashkil qiladi. U ixtiyorsiz (ikkilamchi) bo'ladi, ya'ni foizga tayanadi. Bola gapirishni va qoidalarga bo'ysunishni, kattalar talablari bilan hisoblashishni o'rgangandan so'ng, unda ixtiyoriy (ixtiyoriy) diqqat shakllanadi va shu bilan birga diqqatni taqsimlash va almashtirish, ya'ni uni nazorat qilish imkoniyatlari ortadi. Shuni tushunish kerakki, intellektni bir tomonlama rivojlantirish bolaning hissiy sohasini kambag'allashtiradi, uni to'liq ta'minlamaydi. Rivojlantirish- bu nafaqat bugungi bolalar hayotida, balki ertaga kattalar hayotida ham muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Farzandlarimiz zukko, izlanuvchan, tez zehnli, ziyrak, zukko, tez zehnli - bir so'z bilan aytganda, zukko bo'lishlarini hammamiz xohlaymiz. maktabgacha ta'lim muassasasi bolalik - bu alohida davr shaxsiyatni rivojlantirish. Inson hayotida maktabgacha ta'lim muassasasi bolalik qisqa davr. Ammo bu vaqt ichida bola hayotining qolgan qismiga qaraganda ko'proq narsani oladi. intellektual zamonaviy maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishi dan tezroq ketadi rivojlanish 10-15 yil oldingi tengdoshlari. Ota-onalarning faol intellektualga qiziqishi ortib bormoqda rivojlanish boshidan bolalar erta yosh ularni maktabga tayyorlashda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Гамезо М.В, Домашенко И.А Атлас по психологии М; «Просвещение» 1986 г.
2. Гиппенрейтпер Ю. Б, Введение в общую психологию: Курс лекций: Учебное пособие для вузов. – М.: ЧеРо, 1997.
3. Davletshin M.G Umumiy psixologiya T-2002 y
4. Джемс В. Психология.- М., 1991
5. Дружинин В. Н. Психология общих способностей. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 1999.
6. Karimova V.M. Psixologiya T-2002 y
7. Кузмина Н. В. Способности, одаренность, талант учителя. – Л., 1985.
8. Маклаков А.Г Общая психология М.; “Питер” 2003
9. Немов Р. С. Психология: Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3-х кн. Кн. 1: Общие основы психологии. – 2-е изд. – М: Владос, 1998.
10. Общая психология: Курс лекций/ Сост. Е.И.Рогов.-М.: Владос, 1995
11. Psixologiya qisqacha izohli lug'at T-1998 y
12. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 1999.
13. Теплов Б. М. Избранные труды: в 2-х т. Т. 1. – М.: Педагогика, 1985.
14. Turg'unov Q. Psixologiya terminlarining ruscha-o'zbekcha izohli lug'ati T; "O'qituvchi" nashriyoti 1975 y
15. Umumiy psixologiya (A.V.Petrovskiy tahriri ostida) T; "O'qituvchi" 1992 y
16. G'oziev E.G' Umumiy psixologiya 1-2 kitob T-2002 y